

ומפרשת המשנה את אשר שנינו "אמן על האלה, אמן על השבועה", דהיינו: "אמן" שלא נטמאתי, והוא אמן על השבועה, שבאמירת האמן היא נשבעת בכך שאכן לא

י"ב-ב **ושומרת יבם** (1) **וכנוסה**, (2) כלומר, אם יבמה משקה אותה אחר שכנסה, הרי הוא מגלגל עליה שבועה שלא זינתה כשהיתה שומרת יבם, והיא נבדקת על זה. (3)

בנישואין?!

ודעת רש"י בקדושין כז ב ד"ה גלגול, כי מאחר שאין זו עיקר השתיה, אלא על ידי גלגול הוא מגלגל עליה, לא איכפת לן שקדמה אותה שכיבה שהוא מגלגל עליה לשכיבת הבעל, [ובביאור סברתו יש לומר, דכשם שלא בעינן קינוי וסתירה במה שמגלגל עליה, כך אין צריך את שאר כל התנאים; ומיהו צריך ביאור, למה את השבועה צריך הוא לגלגל?!]; אבל התוספות שם בד"ה הכי, מפרשים, שבא עליה הארוס בבית אביה, ראה שם.

ו. ולפי שיטת רש"י יש מקום ליישב גם את הקושיא שהקשו התוספות מדין "אין הבעל מנוקה מעוון" שהובאה באות א', כי יש לומר שמכל מקום יכול לגלגל עליה, אף שאינו מנוקה מעוון, כי כל התנאים לא נאמרו אלא בעיקר ההשקיה, ולא במה שהוא מגלגל עליה.

1. מצפה וממתנת ליבם שייבמנה, כמו "ואביו שמר את הדבר", "לא תשמור על חטאתי", רש"י.

2. כתב רש"י בקדושין כז ב ד"ה כנוסה: **כנוסה** שייך למתני גבי יבמה, שומרת יבם ממתנת ומצפה ליבום, כמו "שמר את הדבר", להכי שייך לשון **כניסה**, כדכתיב "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, אלא יבמה יקחנה לאשה בביתו".

3. ראה בהערה בעמוד א הערה 16 מה שהובא שם מדברי התוספות ורבינו עקיבא איגר, ועל פי

ג. וביאר שם, שמהמשך המשנה: "רבי מאיר אומר: אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא" משמע כהתוספות, שהרי מבואר בברייתא בעמוד ב, שכוונתו היא שהמים בודקין לכשתיטמא, ואם תאמר שמשנתנו אינה עוסקת בהכרח בבדיקת האשה, אם כן מנין שהמים בודקים אותה על העתיד, אלא ודאי משמע שכל המשנה עוסקת בבדיקה; ומכל מקום כתב שאינו הכרח, כי "אמן שלא אטמא" בהכרח הוא גם על הבדיקה, שאין לו תועלת בגלגול שבועה על העתיד, שאם חשודה היא לזנות חשודה היא על השבועה, אבל לגבי ארוסה אינו מוכרח, ומיושבת קושיית התוספות, וראה עוד מזה **בהערות בהמשך המשנה**.

ד. ואולם שיטת הרמב"ם [סוטה ב ח] היא, שאם בא הבעל ביאה אסורה כל שהיא מעת שהגדיל, אין המים בודקין את אשתו, ולפי שיטתו לא יועיל ישובו של רבינו עקיבא איגר, שהרי אם אכן זינתה נמצא שאינו מנוקה מעוון, ואינו יכול להשקות ולהשביע אפילו על הזנות שלאחר הנישואין, ואינה מחוייבת שבועה ואין לו ממה לגלגל, ובהכרח כישוב התוספות; [וראה ישוב אחר לקושיית תוספות באות ו].

ה. מבואר בגמרא לקמן כד א, שמאחר שנאמר "ויתן איש בכך את שכבתו מבלעדי אישך", למדנו: מי שקדמה בעל לבועל, אבל אם קדמה שכיבת בועל [שעליו היא נבדקת] לבעל, לא.

ולכאורה תיקשי: איך המים בודקין אותה על זנות של אירוסין, והרי קדמה שכיבת הבועל שבא עליה באירוסין, לשכיבת הבעל שבא עליה

הכל – רבי מאיר וחכמים – שוין (6) בדין זה, שאין מתנה עמה לא על קודם שתתארם, אינו מגלגל עליה שבועה על זנות שקודם אירוסיין.⁽⁷⁾

ואף לא על אחר שתתגרש, ותסתר לאחר, ותיטמא, ואחר כך יהזירנה – לא היה מתנה עמה.

זה הכלל: כל שתבעל ולא היתה אסורה לו,

נטמאה. ו"אמן" שאם נטמאתי, יבואו בי המים, והוא אמן של קבלת האלה על עצמה.⁽⁴⁾

רבי מאיר מוסיף ואומר [ולא הודו לו חכמים]:

"אמן" שלא נטמאתי, "אמן" שלא אטמא.

כלומר, הרי הוא מגלגל עליה שבועה שלא תיטמא תחתיו בעתיד, ולכשתיטמא, יבדקה המים ששתתה עכשיו.⁽⁵⁾

ג. בפשוטו צריך ביאור, שהרי השבועה האמורה בתורה היא שבועה שלא נטמאה, אבל שבועה שהיא מקבלת עליה שלא תיטמא, אין זה מענין שבועת התורה, ואיך מועילה שבועה זו להיבדק על ידה?!

וראה היטב מה שכתב ב"מנחה חריבה" ריש עמוד זה, בשם ה"נודע ביהודה" ו"רבינו עקיבא איגר"; וראה מה שהובא בשם "הערות" בסוף הפרק בהערות.

ד. ראה עוד שם ב"מנחה חריבה", שהביא להקשות: איך מועיל שבועה "שלא אטמא", והרי זו שבועה לקיים את המצוה שאינה חלה, וראה שם מה שכתב בזה.

6. לשון המשנה צריך תלמוד, מה ענין זה למחלוקת רבי מאיר וחכמים לענין טומאה בעתיד, עד שהמשנה אומרת: "הכל שוין".

7. א. בפשוטו, אין המשנה צריכה להשמיענו שאין יכול להתנות עמה שתיבדק על זנות שקודם אירוסיין, כי מילתא דפשיטא היא, שהמים לא יבדקה על זנות שזינתה כשהיא פנויה, דוכי משום כך, תמות?! ולזה אין צורך לטעם שאינה נאסרת עליו.

אלא כוונת המשנה היא, שאף שבועה גרידא אינו יכול לגלגל עליה על זנות זו, כי היות ואינה נאסרת עליו מכח זנות זו, אין זה מענינו אם

זה נתבאר בפנים; ומבואר כאן, שאף על פי שלא עברה אלא על איסור לאו, שאין חייבים עליו מיתה אפילו בידי שמים, מכל מקום אם התנה עליה, הרי המים בודקין אותה, ותמות.

4. ראה בתוספות קדושין כז ב ד"ה אמן, שנתקשו: מנא לן כל הני, הא לא כתיב אלא תרי אמן, ותירצו: ויש לומר, מחד "אמן" מפיק שפיר אלה ושבועה ואיש זה ואיש אחר, שהרי אכל מה דכתיב בפרשה קאי, ואלה ושבועה בהדיא כתיב בפרשה, וכתיב נמי "תחת אישך" [ביבמות כתבו "מבלעדי אישך"], דמשמע בין מאיש זה בין מאיש אחר, ואידך "אמן" קאי אארוסה ושומרת יבם, דלא כתיבי בפרשה.

5. א. ראה מה שהובא בהערה קודמת בשם התוספות בקדושין, ולא הזכירו שם מהיכן למד רבי מאיר גם "שלא אטמא", וצריך תלמוד.

ב. הכי קיימא לן כרבי מאיר, כמבואר ברמב"ם (סוטה ד י ז, וראה שם בראב"ד); ודנו האחרונים, אם יהא כן הדין בכל "גלגול שבועה" [שהוא דין הנלמד מסוטה], שאם נתחייב אדם לחבירו שבועה, יוכל להשביעו שלא יעכב ממונו לעולם, ראה בזה בשו"ת מהרי"ט חושן משפט סימן ק"ה, וב"אור שמח" פרק ב מטוען ונטען הלכה ב, וב"קהלות יעקב" הנדמ"ח לסוטה סימן ד.

היכי מתנה בהרה [איך יכול לגלגל על זנות זו]! ?

והתנן במשנתנו: זה הכלל: כל שאילו תיבעל ולא תהא אסורה לו, לא היה מתנה עמה!

אלא בהכרח, שאם זינתה בהיותה שומרת יבם הרי היא אסורה ליבמה, ולפיכך מגלגל עליה שבועה על זנות זו.

אמרי במערבא [בארץ ישראל]: לית הלכתא כרב המנונא.

ושמא תאמר, אלא, הלוא תיקשי, הא דקתני במשנתנו "שומרת יבם וכנוסה", ומשמע שהיא אסורה לו אם זינתה, וכדדייקינן!

לא תיקשי: כי יש לומר, הא מני, משנתנו בשיטת רבי עקיבא היא, דאמר: אין קדושין תופסין בחייבי לאוין [אין קדושין תופסים לאשה שהיא אסורה על המקדש בלאו], ומשוי לה לחייבי לאוין, כי כמו ערוה, שאין בה תפיסת קידושין.

ונמצא לדעת רבי עקיבא, שכל ביאה האסורה בלאו, היא כביאת ערוה [היינו חייבי כריתות שאין תופס בהן קדושין]; ולכן אם זינתה תחת יבמה, הרי היא כאשה שזינתה תחת בעלה שהיא ביאת ערוה.⁽⁹⁾

לא היה מתנה עמה, והיות שאם זינתה קודם שתתארס אינה אסורה לו, או אם זינתה אחר שתתגרש אינה אסורה לחזור לו, שהרי לא אסרה תורה להחזיר גרושתו אלא משנישאת לאחר, ולא כשזינתה, לפיכך אינו יכול לגלגל עליה שבועה על מעשי זנות אלו.

גמרא:

אמר רב המנונא: שומרת יבם שזינתה כשהיא שומרת יבם, ועברה על "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר", הרי היא אסורה ליבמה, כאשר שזינתה תחת בעלה.⁽⁸⁾

ומפרשינן: ממאי, מנין לרב המנונא דין זה?

מדקתני במשנתנו: "אמן שלא שטיתי שומרת יבם וכנוסה", הרי שהוא מגלגל עמה על זנות שזינתה בהיותה שומרת יבם.

ובהכרח ששומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה. כי אי אמרת בשלמא שאם אכן זינתה כשהיא שומרת יבם, היא אסירה ליבמה, משום הכי מתנה בהרה [לכן מגלגל עליה שבועה על אותה זנות], שכן יכול הוא לגלגל עליה שבועה על כל זנות האוסרת אותה עליו.

אלא אי אמרת שאפילו אם זינתה כשהיא שומרת יבם **לא אסירה ליבמה** —

שבהמשך ענין זה.

9. א. כתב רש"י: אין קדושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה בלאו. ורבנן פליגי עליה, ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי, אבל בחייבי לאוין תפסי. אלמא לרבי עקיבא משוי חייבי לאוין חמורות לענין איסוריהם כחייבי

זינתה או לא, ואינו יכול לגלגל שבועה על מה שאינו שייך לו; וראה מה שנתבאר בעמוד א בהערה 16 אות ג בשם רבינו עקיבא איגר.

ב. ראה מה שכתב בהגהות הגאון רבי אלעזר משה הורוויץ זצ"ל.

8. ראה טעם דינו של רב המנונא, בהערה

ועוד בעי רבי ירמיה:

על זנות היבמה בשעת נישואי אחיו, שאת אשתו ייבם, מהו שיתנה היבם שכנסה, כי אם אכן זינתה תחת אחיו, הרי היא אסורה אף ליבם, לפי שהסוטה נאסרת גם על הבועל גם על הבעל, וגם על היבם?

תא שמע ראייה שמתנה הוא על שני אלו, ממה ששינינו במשנתנו:

זה הכלל: כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו, לא היה מתנה עמה.

הא אם אסורה היא לו, הכי נמי דמתנה!

והרי נשים אלו אסורות לו אם אכן זנו, ואם

אבל לדעת חכמים החולקים על רבי עקיבא, וסוברים שקדושין תופסים בחייבי לאוין, הרי שאין זנות של יבמה חשובה כערוה שזינתה, ואם כן לשיטתם אינה אסורה על יבמה.

בעי רבי ירמיה:

מהו שיתנה אדם על נישואין הראשונים שלו עמה?

כלומר, אדם שגירש את אשתו, ושוב החזירה, וקינא לה, ונסתרה בנישואין אלו, האם יכול הוא — כשמשקה הוא אותה — לגלגל עליה שבועה שלא זינתה תחתיו בנישואין הראשונים, שהרי אם אכן זינתה תחתיו, הרי היא אסורה לו לעולם ואף לאחר שגירשה?

מעל בבעל, שיש לאוסרה עליו, אלא שלא אסרה התורה אלא כשעשתה האשה מעשה זנות של ערוה, ולענין זה מועיל מה שאין קדושין תופסין בחייבי לאוין, להחשיב את זנותה כמעשה זנות של ערוה [וראה "חידושי רבי שמואל" ליבמות סימן טז אות ד].

ב. הקשה ב"קהלות יעקב" [סוטה סימן ה אות ב בנדמ"ח]: הרי לפי רבי עקיבא העושה חייבי לאוין כחייבי כריתות, כשם שאין זיקת יבום בחייבי כריתות, כך אין זיקת יבום בחייבי לאוין, כידוע; ואם כן האיך יכול הוא להשקותה על זנות שזינתה בעודה שומרת יבם, והרי אם אכן זינתה, הרי היא אסורה עליו בלאו, כמו כל אשה מזנה, שהיא אסורה על בעלה, ואם כן היא ערוה עליו, ופקעה זיקתה, והרי היא כאשת אח שיש לה בנים, שאם ייבמה אין היא אשתו כלל, ואינה בדין השקאה ובדין גלגול?! וכתב, שכמדומה הקשה כזה או מעין זה ב"אחיזעור", אך לא ידע מקומו.

כריתות שהולד ממזר [פירוש: בכל מקום שבא על אשה שאין קדושין תופסין לו בה, הוי הולד ממזר; ולרבנן שבחייבי כריתות בלבד אין תופסין קדושין, הוא הדין שאין הולד ממזר, ולרבי עקיבא שאין קדושין תופסין בחייבי לאוין, אם בא עליה הרי הולד ממזר], ולגבי לאסור על בעלה נמי, כי היכי דבא על אשת איש שהיא בכרת אסורה על בעלה, כן הבא על שומרת יבם נמי, שהיא בלאו ד"לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר", אוסרה על יבמה.

ובתוספות מבואר, שאף טעמו של רב המנונא הוא, משום שהוא סובר שאין קדושין תופסין ביבמה לשוק, משום שנאמר "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר", ומשמע "לא תהא בה הויה לזר", ואם כן, עשתה אותה התורה כערוה, ולכן אסורה היא ליבמה, כאשת איש שזינתה, וראה מה שכתב על דבריהם ב"קרן אורה".

והביאור בכל זה הוא, שהא פשיטא לגמרא, שמעילת המעל של היבמה ביבם היא כמעילת

כן יכול הוא להתנות על כך.

ומסקינן: אכן שמע מינה שיכול להתנות על מעשי זנות אלו.

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא:

תניא:

לא כשאמר רבי מאיר [לא עלתה על דעתו של רבי מאיר כשאמר] "אמן שלא אטמא", שאם תיטמא בעתיד, מים בודקין אותה כבר מעכשיו.

אלא לכשתיטמא, אז המים ששתתה עכשיו, מערערין אותה [חוזרין לה לתוך גרונה],⁽¹⁰⁾ ובודקין אותה.⁽¹¹⁾

כעי רב אשי:

מהו שיתנה אדם על נישואין האחרונים?

כלומר, האם לדעת רבי מאיר, שהוא מתנה על העתיד, יכול הוא גם לגלגל על זנות שתזנה לכשיגרשנה, ויחזור וישאנה?

ומבארת הגמרא את צדדי הספק:

האם נאמר: השתא, מיהא, לא אסירא ליה? כלומר: בנישואין שהיא נשואה לו עתה לא תיאסר עליו, ואינו יכול להתנות על איסור של נישואין אחרים.

או דילמא: זימנין דמגרש לה, והדר מהדר לה [פעמים שהוא מגרש אותה ושוב מחזיר

ואף שודאי לא תמות אלא לכשתזנה, מכל מקום מעשה השתיה כבר נשלם עתה, ומשמיעה לנו הברייתא, שאף מעשה השתיה לא נשלם אלא לכשתזנה, וזה הוא שאמרו בברייתא שהמים חוזרים לגרונה, וכאילו שותה היא את המים אחר הזנות; והנפקא מינה בזה, לפי מה דקיימא לן שאם אין הבעל מנוקה מעוון אין המים בודקים את אשתו, [וכמבואר לקמן כח א], ובאה הברייתא לומר, שאם אין הבעל מנוקה מעוון בשעת "השתיה החוזרת", כי אז אין המים בודקין את אשתו, כי אילו היה הגדר שעכשיו היא שותה על העתיד, כי אז אם היה הבעל מנוקה מעוון בשעת השתיה, לא היה מגרע מה שהיה עושה עוון אחר כך, וראה עוד שם; וראה עוד בהגהות "פורת יוסף".

וראה בתוספות [נדפס לעיל סוף עמוד א] בשם הירושלמי: "לא שהיה רבי מאיר אומר: המים בודקין אותה מעכשיו, אלא המים פקודים בה, לכשתיטמא המים בודקין אותה למפרע", ולפי דברי ה"מנחת חינוך", מובן היטב מה

10. כאדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער, והוא לשון "זעקת שבר יעוערו" [ישעיה טו ה], רש"י; וראה לשון הרמב"ם [סוטה ד יז]: לפיכך כשתזנה להבא, מים בודקין אותה, ויארעו לה אותן המאורעות, ומסתבר שכתב לשון זה על פי לשון המשנה.

11. כתב ה"מנחת חינוך" [שסו ו בנדמ"ח]: הנה הדברים תמוהים, היאך יעלה זאת על הדעת שהמים יבדקו תיכף על העתיד, והיכן מצינו בידי שמים עונש על העתיד, דהבחירה ביד האדם, דאפשר שלא תזנה, וגם כל ישראל בחזקת כשרות! והיאך תהיה סברא דהשם יתברך יענוש על העתיד. ומצינו כמה פעמים דאין זה דרכו יתברך שמו, מרוב חסדיו משלם שכר לעתיד אבל לא עונש, כמבואר הרבה בספרים, ולמה צריך הש"ס לפרש דלא עלה על דעת רבי מאיר דבר זה.

ולכן פירש, שהיה עולה על דעתנו לומר, שהשתיה היא עכשיו על מה שתעשה בעתיד,

אותה?]

רבי יהודה אומר: הואיל ונאמר "זאת", הרי זה מיעוט, ללמדנו "זאת ולא אחרת", שאין האשה שותה, ושונה.

אמר רבי יהודה: מעשה והעיד לפנינו נחוניא חופר שיחין [חופר בורות להכניס מים לעולי רגלים בשדות ובדרכים], שכן קיבל: האשה שותה, ושונה!

וקיבלנו עדותו רק בשני אנשים [בשני בעלים], שגירשה הראשון או מת אחר ששתתה, והלכה ונישאת לאחר וקינא לה השני ונסתרה, ומשום שריבתה התורה "תורת הקנאות".

אבל לא באיש אחד [בבעל אחד], שהוא אינו יכול להשקותה שוב, ומשום שמיעטה התורה: "זאת".

וחכמים אומרים [היא שיטה שלישית]:

אין האשה שותה ושונה, בין באיש [בעל] אחד, בין בשני אנשים [בעלים].

ומקשינן: ולתנא קמא נמי, כיון שלפי דעתו אפילו באיש אחד היא שותה ושונה, הכתיב "זאת", ומה זה בא למעט!?

ועוד תיקשי לרבנן בתראי [חכמים האחרונים, היא השיטה השלישית] נמי, כיון שלפי דעתם אף בשני אנשים אין היא חוזרת

כלומר, כיון שאם יגרשנה ותחזור אליו תיאסר עליו, הרי זה בכלל: כל שתיבעל ותהא אסורה לו — מתנה עמה. (12)

תא שמע ראייה ממשנתנו, שיכול הוא להתנות על גישואין אחרונים:

דהרי שנינו: הכל שוין, שלא היה מתנה עמה לא על קודם שתתארס, ולא על אחר שתתגרש ותיפטר לאחר ותיטמא, ואחר כך יחזירנה, לא היה מתנה.

הרי משמע: הא להתנות לכשיחזירנה ותיטמא, הכי נמי דאליבא דרבי מאיר — מתני.

ומסקינן: אכן שמע מינה!

תנו רבנן:

נאמר בפרשת סוטה: "זאת תורת הקנאות", ומשמע: תורה אחת לכל הקנאות, שבכולן יעשה לה כתורה הזאת —

מלמד: שהאשה שותה פעם אחת, ושונה לשתות שוב אם קינא לה בעלה ונסתרה פעם שניה לאחר השתייה הראשונה, ומפרש לה הגמרא ואזיל.

ויש מי שפירש את צדדי הספק באופן אחר, והוא על פי מה שכתבו התוספות בקדושין כח א: ואומר רבי, שלא על כל ספיקות מגלגלין, שאם נתחייב לחבירו שבועה, אינו יכול לגלגל ולומר "הישבע לי שלא גנבת לי שום דבר מעולם", אלא דוקא בספק שיש לנו לחוש קצת, כגון שנעשה לו שותף או אריס.

ביקשו התוספות להוסיף על מה שנאמר בש"ס שלנו.

12. צדדי הספק נתבארו על פי תוספות הרא"ש [נהצד הראשון הוא, שהוא כ"דבר שלא בא לעולם], וראה "דבר שאול" סימן ל, ד"ה ורב אשי, וראה "הערות".

איש אחד ושני בועלים, ובין שני אנשים
ובועל אחד —

ואילו "זאת" בא למעוטי איש אחד ובוועל
אחד.

ורבנן בתראי סברי:

"זאת" — למעוטי כולחי, בין איש אחד
ובועל אחד, ובין איש אחד ושני בועלים,
ובין שני אנשים ובוועל אחד.

ואילו "תורת" לא בא לרבווי אלא שני
אנשים ושני בועלין.

ורבי יהודה סבר:

"זאת" — למעוטי תרתי [שני אופנים],
ו"תורת" — לרבות תרתי.

"זאת" למעוטי תרתי:

א. למעט איש אחד ובוועל אחד.

ב. למעט איש אחד ושני בועלין. (1)

"תורת" לרבות תרתי:

א. לרבות שני אנשים ובוועל אחד.

ב. לרבות שני אנשים ושני בועלין. (2)

ושותה, הא כתיב "תורת", ומה זה בא
לרבות!?

אמר פירש רבא:

באיש [בעל] אחד ובוועל אחד, שקינא לה
בעלה שנית מאותו אדם —

דכולי עלמא, כל שלשת התנאים — לא
פליגי, דאין האשה שותה ושונה.

יט-א ומשום דכתיב "זאת", ובהכרח שהוא בא
למעט.

בשני אנשים [בעלים] ושני בועלין —

דכולי עלמא לא פליגי, דהאשה שותה ושונה
—

משום דכתיב "תורת", ובהכרח שהוא בא
לרבות.

כי פליגי: באיש [בעל] אחד ושני בועלין,
ובשני אנשים [בעלים] ובוועל אחד.

תנא קמא סבר:

"תורת" — לרבווי כולחי [לרבות את
כולם], בין שני אנשים ושני בועלים, בין

הדרן פרק עלך היה מביא

מיעט, על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים,
לפרש לך לפי חכמתם, מה ריבה ומה מיעט;
ומסתברא, שהריבוי בא לרבות שני בעלים
ואפילו מבוועל אחד, ולא על שני בועלים ובעל
אחד, שהיות וקינא לה כבר ונמצאת נקיה, נראה
הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה, ולכן
מקניט הוא אותה, פעם מבוועל זה, ופעם מבוועל
אחר.

2. ב"משנה למלך" [סוטה א יד ד"ה ודע דנהי,

ולפי זה יש לפרש את צדדי הספק: אם הוא
דבר שיש לחוש לו שיגרשנה ויחזירנה, וכוונת
הגמרא "השתא מיהא לא אסירא ליה" היינו
שעדיין לא נוצר המצב שתהא אסורה לו באיסור
שהוא משביע עליה, ומי יימר שיהיה, או
דילמא: זימנין שהוא מגרש ומחזירה.

1. כתב רש"י, דרבי יהודה סבירא ליה, דמאחר
שריבה הכתוב ומיעט, ולא פירש מה ריבה ומה